

پژوهش را می‌توان هم‌زاد تدریس و تحصیل در حوزه‌های علمیه دانست.

1393-9-29

به گزارش خبرنگار معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران، **حجت الاسلام والمسلمین سماوات** در گفتگو با خبرنگار معاونت پژوهش ضمن تبریک هفته پژوهش به علماء، فضلاء، اساتید و طلاب محترم حوزه‌های علمیه استان تهران پژوهش را هم‌زاد تدریس و تحصیل در حوزه‌های علمیه دانست.

بنا بر این گزارش سماوات عنوان کرد: رابطه بین پژوهش و حوزه‌های علمیه، عمری به قدمت چندین قرن دارد. در واقع، پژوهش را می‌توان هم‌زاد تدریس و تحصیل در حوزه‌های علمیه دانست. از گذشته‌های دور چنین بوده که اگر در هر یک از ابواب فقه یا فلسفه یا دیگر علوم حوزوی، از یک محقق، نظر و ایده‌ای بدون فحص و تتبع صادر شود، در محافل و مجامع علمی، از رتبه حائز اهمیتی برخوردار نخواهد بود. بدین ترتیب **مفسران، فقیهان، متکلمان و فیلسوفان بزرگ در طول تاریخ اسلام، به پژوهش که ثمره فحص و جستجوی منابع است، اهمیت داده‌اند.** البته روشن است که در شرایط کنونی، پس از قرن‌ها، شیوه‌های پژوهش، تغییرات محسوس و قابل‌اعتنایی کرده است.

در جهان امروز، به دلیل توسعه تکنولوژیک ابزارها و روش‌ها، فعالیت علمی حوزه‌های علمیه نیز گسترش یافته و در پهنه جغرافیای علمی، به طرح مباحث و مسائل جدید و ارائه پاسخ به سؤالات گوناگون و متعدد می‌پردازد و فقط محدود به مرزهای جهان اسلام نمانده است. در عین حال، **رونق چشم‌گیر فضای درس و بحث در حوزه‌های علمیه، خصوصاً قم و تبدیل شدن آن به مرکز علوم وحیانی و معارف شیعی و همچنین رویداد عظیم انقلاب اسلامی و حوادث پس از آن، ایران (با وصف علمی-اسلامی) را به کانون معتبر فعالیت‌های علمی و فرهنگی جهان اسلام تبدیل و به عنوان منبعی خبرساز در این عرصه معرفی نموده است.** با در نظر گرفتن این شرایط و احوال، وظیفه این نهاد مقدس، بسیار خطیر می‌نماید و اهمیت پژوهش و درنوردیدن مرزهای تازه از دانش دینی، برجسته‌تر شده است. با نگاهی به کارنامه فعالیت سه دهه اخیر حوزه‌های علمیه، به نوعی شاهد کم‌توجهی به فعالیت‌های پژوهشی هستیم که به دلایل مختلفی به وجود آمده و موجبات مهجوریت تحقیق و پژوهش را فراهم نموده است.

بیان این مطلب، به هیچ وجه به معنای بی‌توجهی و کم‌ارزش انگاشتن مسیر متداول تحصیل در حوزه نیست؛ چراکه اساس تحصیل در حوزه‌های علمیه و رسیدن به سرمنزل مقصود در این راه که همانا «اجتهاد» نام گرفته، با این روش پژوهشی بیگانه نیست. خواسته این گفتمان، غنی‌سازی این روش دیرینه و آزموده شده است. به‌طور حتم، **طی صحیح مراحل آموزشی مرسوم در حوزه‌های علمیه، پایه و شالوده اجتهاد در دین و پژوهش در حوزه‌های مختلف علوم انسانی و اسلامی است.** کم‌توجهی به دروس متداول و مرسوم حوزه، موجبات فقر علمی و در نتیجه نقص و بی‌ثمر شدن فعالیت‌های علمی را در آینده رقم خواهد زد. در واقع،

شروع فعالیت پژوهشی متناسب با سطوح آموزشی، در سال‌های شروع تحصیل نیز سبب بالندگی و کسب مهارت‌های پژوهشی و عمق یافتن داشته‌های علمی خواهد شد.

برنامه‌های معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران نیز در همین جهت و به قصد تعمق بخشیدن به روش تحصیل طلاب استان صورت می‌پذیرد؛ فعالیت‌هایی از قبیل راه‌اندازی نشریات مدارس علمیه و ایجاد شرایط مکتوب شدن آثار قلمی طلاب جوان که به مثابه پیشخوان معرفی پویندگان نوپای عرصه پژوهش است، برگزاری موفق چهار دوره جشنواره استانی علامه حلی (با رقابت بیش از 4000 اثر از فضلا و طلاب استان)، برپایی کارگاه‌های کوتاه و بلندمدت آموزش روش تحقیق و پژوهش و مقاله‌نویسی (به صورت کلاس آموزشی و اردوهای علمی، تفریحی)، انتشار فصلنامه علمی- تخصصی محفل و معرفی آن به عنوان نمایه رشد سطح پژوهشی حوزه علمیه استان، تخصیص بودجه و تجهیز کتابخانه‌های دیجیتال و سنتی مدارس علمیه، حمایت‌های مادی و معنوی از نخبگان پژوهش استان در قالب تقدیر از نفرات برتر جشنواره استانی و معرفی و تجلیل از طلاب اهل قلم و...

بر این اساس، ضمن گرامیداشت هفته پژوهش، از تمام عزیزانی که یاری‌رسان ما در برگزاری هر چه بهتر برنامه‌های معاونت پژوهش بودند؛ اعم از مدیران، اساتید و طلاب، تقدیر و تشکر نموده و همچنان چشم امید به یاری ایشان دارم. در این هفته، مهم‌ترین برنامه معاونت پژوهش، بازدید از مراکز علمی و پژوهشی بود که با استقبال مدیران و معاونین پژوهش مدارس علمیه و نیز اساتید، فضلا و طلاب قرار گرفت. بر این اساس، حوزه علمیه تهران جهت بازدید و آشنایی با فعالیت‌های علمی مراکز مذکور، رهسپار کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران، پژوهگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و بنیاد ایرانشناسی گردید. این بازدیدها، فرصت مغتنمی را فراروی حوزویان تهرانی قرار داد تا از نزدیک با چهره‌هایی؛ چون حضرت آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای، دکتر صادق آئینه‌وند و دکتر سید ابراهیم دیباجی دیدار کرده و از اندوخته‌ها و تجارب علمی ایشان بهره‌گیرند. **با توجه به رویکرد پژوهش‌محور حوزه علمیه که نیک‌بختانه در سال‌های اخیر، اهتمام جدی برای تحقق آن صورت گرفته است، فرجامی روشن را می‌توان برای امر پژوهش در حوزه علمیه ترسیم کرد.** این روند رو به رشد، قابل تقدیر است؛ تا آن زمان که ان‌شاءالله در آینده‌ای نزدیک، شاهد پرورش و ورزیدگی هر چه بیشتر پژوهش و خروج کامل آن از انزوا باشیم.